

Verdipapirfondenes forenings bransjestandard for informasjon og klassifisering av rentefond

(Vedtatt på foreningens ordinære generalforsamling den 27. mai 1998, siste gang endret på ordinær generalforsamling 15. april 2010)

1 Innledning

1.1 Formål

Lovverket inneholder ingen presise definisjoner av rentefond, her forstått som en fellesbetegnelse for pengemarkedsfond, obligasjonsfond og andre rentefond (eksempelvis såkalte "high yield-fond"). I lov om verdipapirfond omtales kun verdipapirfond, mens skatteloven foretar et skille mellom aksjefond og obligasjonsfond ved å definere sistnevnte som «*et verdipapirfond som etter vedtektene skal plassere midler i andre verdipapirer enn aksjer*».

Formålet med denne standarden er for det første å definere et skille mellom pengemarkedsfond, obligasjonsfond og andre rentefond. Dette vil bl.a. klargjøre hvilke type investeringer ulike typer rentefond kan foreta (utover de krav og begrensninger som settes i lovverket). I tillegg fastsettes det kriterier som skal legges til grunn ved klassifiseringen av de ulike rentefondene.

Målsettingen med informasjons- og klassifiseringsopplegget for rentefond er å synliggjøre de hovedelementer som skaper ulikheter i risiko og avkastning rentefondene imellom. På den måten får omverdenen et bedre grunnlag for å velge fond for egne investeringer og sammenligne prestasjoner mellom ulike fond.

Videre er formålet med standarden å fastsette de opplysninger som skal inngå i informasjonsopplegget for rentefond hos medlemsselskapene i Verdipapirfondenes forening. Disse opplysningene skal det enkelte forvaltningsselskap daglig (månedlig når dette er spesifisert) - eller når det skjer eventuelle endringer - rapportere til det selskap som foreningen har avtalt operatøransvar for databasen med.

1.2 Hvem standarden gjelder for

Bransjestandarden gjelder for rentefondene til medlemmer og assosierte medlemmer i Verdipapirfondenes forening.

Medlemsselskapene er forpliktet til å følge denne bransjestandarden, og overtredelse kan i henhold til foreningens vedtekter medføre disiplinærforførelser og i verste fall eksklusjon fra foreningen.

2 Klassifisering av rentefond

Rentefond er et verdipapirfond som etter vedtektene skal plassere midler i andre verdipapirer enn egenkapitalinstrumenter, og som i henhold til denne bransjestandarden klassifiseres enten som pengemarkedsfond, obligasjonsfond eller andre rentefond.

2.1 Pengemarkedsfond

Pengemarkedsfond defineres som rentefond hvis verdi som følge av renteendringer kun påvirkes av endringer i 0-12 måneders pengemarkedsrenter. Dette innebærer at pengemarkedsfond kun kan investere i rentepapirer med gjenværende rentebinding mindre eller lik 365 dager (+ 5 virkedager). Pengemarkedsfonds rentefølsomhet¹ kan aldri overstige 1. Pengemarkedsfond må dessuten tilfredsstille de øvrige krav som stilles i denne bransjestandarden, jf. avsnitt 2.1.1 – 2.1.3.

2.1.1. Pengemarkedsfond med lav risiko

Følgende krav gjelder for fond som skal klassifiseres i gruppen «Pengemarkedsfond med lav risiko»:

- Fondets rentefølsomhet skal være mindre enn 0,5.
- Fondets vektete gjennomsnittlige løpetid² skal være mindre enn 1 år.
- Fondet kan kun investere i norske rentepapirer, dvs. papirer denominert i norske kroner, uavhengig av hvilke jurisdiksjoner utsteder er underlagt og hvilke nasjonale markeder papirene omsettes i.
- Fondet kan kun investere i papirer der utstederen eller papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade). Ratingen skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller minst to meglerhus. Krav om rating gjelder ikke for papirer utstedt av offentlig sektor.
- Fondet kan kun investere i papirer med risikovekt (BIS-vekt) mindre eller lik 20 prosent.
- Fondet kan ikke investere i FRN (floater) med tid til forfall over 3 år.
- Maks 25 prosent av fondets eiendeler kan plasseres i FRN uten put (eller med putklausul hvor innløsningskurs ikke ligger nær opp til pari) med gjenværende tid til forfall mellom ett og tre år.

2.1.2 Pengemarkedsfond

Følgende krav gjelder for fond klassifisert i gruppen «Pengemarkedsfond»:

- Fondets rentefølsomhet skal være mindre enn 1.
- Fondets vektete gjennomsnittlige løpetid skal være mindre enn 1,5 år
- Fondet kan kun investere i norske rentepapirer, dvs. papirer denominert i norske kroner, uavhengig av hvilke jurisdiksjoner utsteder er underlagt og hvilke nasjonale markeder papirene omsettes i.
- Fondet kan kun investere i papirer der utstederen eller papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade).

¹ Fondets «rentefølsomhet» defineres som den umiddelbare prosentvise endringen i fondets kurs som følge av 1 prosentenhet endring i rentenivået på fondets plasseringer med utgangspunkt i dagens rentenivå. En endring i rentenivået på 1 prosentenhet er ensbetydende med at hele avkastningskurven får et skift på 1 prosentenhet. Forvaltningsselskapene kan fastslå sine fonds rentefølsomhet etter ovennevnte definisjon ved å beregne den prosentvise endringen i fondets kurs ved en oppjustering på 1 prosentenhet av effektiv rente på alle sine plasseringer. Forvaltningsselskapene vil vanligvis ha løpende oversikt over fondenes durasjon og effektiv rente (ofte også kalt «yield»). Dermed vil fondenes rentefølsomhet alternativt kunne beregnes ut fra følgende formel:

$$\text{Fondets durasjon} / (1 + \text{fondets effektive rente}) = \text{fondets rentefølsomhet}$$

² Vektet gjennomsnittlig løpetid tilsvarer det engelske begrepet WAL (Weighted Average Life), som uttrykker veid gjennomsnittlig tid inntil konstantstrømmen i samtlige av lånene som inngår i porteføljen er tilbakebetalt. Dette innebærer at det er endelig forfall (og ikke tidspunktet fram til neste renteregulering eller tidspunktet for call) som skal legges til grunn ved beregningen. Tilsvarende gjelder også ved investeringer i ansvarlige lån. For obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), som er rentepapirer med spesielt lav kredittrisiko, gjøres det unntak fra denne hovedregelen.

- Maks 15 % av fondets midler kan investeres i ansvarlige lån. Ved investering i ansvarlige lån skal utsteder ha en rating på minimum BBB+.
- Ratingen skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller minst to meglerhus. Krav om rating gjelder ikke for papirer utstedt av offentlig sektor.
- Fondets plassering i papirer som etter investeringstidspunktet nedgraderes til lavere rating enn BBB- kan maksimalt utgjøre 5 prosent av fondets forvaltningskapital.

2.1.3 Internasjonale pengemarkedsfond

Pengemarkedsfond som investerer i rentepapirer denominert i en annen valuta enn norske kroner, og som ellers minst oppfyller de krav som er satt til gruppen «Pengemarkedsfond», klassifiseres som internasjonale pengemarkedsfond.

Ved behov kan foreningens renteutvalg opprette egne undergrupper innenfor denne gruppen.

2.2 Obligasjonsfond

Obligasjonsfond er rentefond som tilfredsstillende følgende krav:

- Fondet kan kun investere i norske rentepapirer, dvs. papirer denominert i norske kroner, uavhengig av hvilke jurisdiksjoner utsteder er underlagt og hvilke nasjonale markeder papirene omsettes i.
- Fondet må plassere minst 90 prosent av forvaltningskapitalen i papirer der utstederen eller papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade). Ved investering i ansvarlige lån skal utsteder ha en rating på minimum BBB+. Ratingen skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller minst to meglerhus. Krav om rating gjelder ikke for papirer utstedt av offentlig sektor.

Obligasjonsfond inndeles i følgende tre grupper:

- Fond med forventet rentefølsomhet fra 0 til og med 2.
- Fond med forventet rentefølsomhet over 2 til og med 4.
- Fond med forventet rentefølsomhet over 4.

2.3 Internasjonale obligasjonsfond

Obligasjonsfond som kan investere i rentepapirer denominert i utenlandsk valuta, klassifiseres i gruppen «Internasjonale obligasjonsfond». I tillegg gjelder følgende krav for å bli klassifisert i denne gruppen:

- Fondets plasseringer må være 95 – 105 prosent valutasikret i forhold til fondets denomineringsvaluta.
- Fondet må plassere minst 90 prosent av forvaltningskapitalen i papirer der utstederen eller papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade). Ved investering i ansvarlige lån skal utsteder ha en rating på minimum BBB+. Ratingen skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller minst to meglerhus. Krav om rating gjelder ikke for papirer utstedt av offentlig sektor.

Ved behov kan foreningens renteutvalg opprette egne undergrupper innenfor denne gruppen.

2.4 Andre rentefond

Rentefond som ikke tilfredsstillende de krav som er satt for å kunne bli klassifisert i noen av gruppene nevnt over, klassifiseres i en egen kategori. Ved behov kan foreningens renteutvalg opprette egne undergrupper innenfor denne kategorien.

2.5 Klassifiseringen oppsummert

Kriteriene for klassifiseringen av rentefond er oppsummert i tabellen under:

	Pengemarkedsfond med lav risiko	Pengemarkedsfond	Int. pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0-2	Obligasjonsfond 2-4	Obligasjonsfond 4 +	Int. obligasjonsfond	Andre rentefond
Rentebinding enkeltpapirer	≤ 1 år	≤ 1 år	≤ 1 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets rentefølsomhet	< 0,5	< 1	< 1	< 2	> 2 < 4	> 4	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets vektede gjennomsnittlige løpetid	< 1 år	< 1,5 år	< 1,5 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Kredittkvalitet	Min. BBB-BIS-vekt 20 %	Min. BBB-(5 % ventilt)	Min. BBB-(5 % ventilt)	90 % i min. BBB-	90 % i min. BBB-	90 % i min. BBB-	90 % i min. BBB-	Ingen restriksjoner
Ansvarlige lån	Ikke tillatt	Max 15 %	Max 15 %	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun fondets denom.valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	95 -105 % valutasikring	Ingen restriksjoner
FRN	Maks 25 %, maks 3 år	Ingen restrikt. utover maks kredittdur.	Ingen restrikt. utover maks kredittdur.	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner

3 Opplysninger som skal rapporteres

I de informasjonsmatrisene som databaseoperatøren produserer og som stilles tilgjengelig for allmennheten (media mv.), vil fondene bli sortert i alfabetisk rekkefølge innenfor hver enkelt rentefondsgruppe.

Følgende opplysninger skal enten daglig (månedlig når dette er spesifisert), eller når det skjer endringer i tidligere rapporterte opplysninger, rapporteres til det selskap som Verdipapirfondenes forening har avtalt operatøransvar for databasen med:

3.1 Fondets navn

Det skal opplyses om fondets navn. Rentefond som ikke fastsetter sin kurs i norske kroner, skal angi kursens valutadenominering i parentes etter fondets navn.

3.2 Renterisiko

Det skal opplyses om fondets forventede rentefølsomhet, samt hvilke grenser forvaltningsselskapet har fastsatt for fondets høyeste og laveste rentefølsomhet. Det skal opplyses om fondets faktiske rentefølsomhet ved utgangen av hver måned.

3.3 Fondets vektede gjennomsnittlige løpetid

Det skal opplyses om fondets vektede gjennomsnittlige løpetid ved utgangen av hver måned..

3.4 Netto andelsverdi

Det skal opplyses om fondets netto andelsverdi.

3.5 Tegnings-/ innløsningsgebyr

Det skal opplyses om fondets tegnings- og innløsningsgebyr.

3.6 Forvaltningshonorar

Det skal opplyses om fondets årlige forvaltningshonorar i prosent.

3.7 Minimumsbeløp for tegning

Det skal opplyses om minimum tegningsbeløp for fondet.

3.8 Totalkostnad

Det skal opplyses om fondets totale kostnader (TK), bortsett fra kurtasje, som ble belastet fondet i løpet av siste 12 måneder. Kostnadene skal oppgis i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i perioden og oppdateres etter regler fastsatt av foreningens styre. For fond som praktiserer fortjenestedeling skal det opplyses både om TK inkludert og ekskludert dette fortjenestedelingsselementet.

3.9 Minstebeløp spareavtale

Dersom fondet tilbyr spareavtale skal det opplyses om minste tegningsbeløp i slike avtaler.

3.10 Kredittrisiko

For fond som utelukkende kan investere i stats- eller statsgaranterte papirer i den valuta fondet fastsetter sin kurs i, skal det opplyses at fondet ikke tar kredittrisiko. For fond som kan investere i andre papirer skal det opplyses at fondet kan ta kredittrisiko.

3.11 Valutakursrisiko

Det skal opplyses om hvorvidt fondet kan ta valutakursrisiko. Et fond kan ta valutakursrisiko hvis det kan foreta investeringer som medfører at endringer i valutakurser målt mot den valuta fondet er notert i, gir direkte utslag i fondets kurs.

4 Andre forhold

4.1 Beregning av avkastningshistorikk

Databaseoperatøren vil på bakgrunn av de innrapporterte kursene, samt opplysninger om ev. utbetalt utbytte, splitter etc. kalkulere fondenes avkastning hittil i år, samt (avhengig av lengden på det enkelte fonds historikk) rullerende ettårsavkastninger og rullerende gjennomsnittlig avkastning siste 1, 2, 3, 5, 7, 10, 15 og 20 år.

I henhold til anbefalingene i GIPS (Global Investment Performance Standards) vil databaseoperatøren også kalkulere historisk avkastning for hvert enkelt kalenderår med basis i 31.12. Videre vil avkastningstall for mindre enn ett år i henhold til GIPS ikke annualiseres. Alle avkastningstall utover 12 måneder vil bli annualisert. Gjennomsnittlige avkastninger utover ett år berignes som et årlig geometrisk gjennomsnitt.

Tilsvarende beregninger foretas for fondenes referanseindekser.

Avkastningshistorikken til fond som noterer sine kurser i utenlandsk valuta vil av databaseoperatøren bli omregnet til og oppgitt i norske kroner. Det skal imidlertid eksplisitt framgå at fondets kurs berignes i utenlandsk valuta, men at de historiske avkastningstallene er omregnet til norske kroner.

4.2 Endringer i investeringsmandat

Fond som foretar vesentlig endringer i sitt investeringsmandat som medfører at fondet blir klassifisert i ny gruppe, vil være å betrakte som et nyetablert fond. Dette innebærer at et slikt fond ikke kan benytte sin tidligere historikk ved sammenligninger med andre fond.

Dette gjelder ikke dersom det foretas en mindre endring i investeringsmandatet som medfører at fondet kan forbli klassifisert i samme gruppe, eller ved reklassifisering som følge av etablering av nye fondsgrupper.

4.3 Regler ved fusjon og fisjon

Ved sammenslåinger (fusjon) mellom fond skal investeringsmandatet til det fusjonerte fondet bestemme hvilket av de fusjonerte fondenes avkastningshistorikk som ev. kan inngå som det fusjonerte fondets historikk. Dersom det fusjonerte fondet skal videreføre investeringsmandatet til ett av fondene som inngår i fusjonen, skal dette fondets historikk inngå som det fusjonerte fondets historikk.

Dersom det fusjonerte fondet ikke viderefører noen av investeringsmandatene til de fond som inngår i fusjonen, slik at det fusjonerte fondet blir klassifisert i en annen gruppe enn de opprinnelige fondene, skal det fusjonerte fondet betraktes som et nyetablert fond uten historikk.

Ved fusjon mellom fond som har hatt relativt like investeringsmandat og vært gruppert i samme gruppe, og både mandatet og klassifiseringen videreføres for det fusjonerte fondet, er hovedregelen at fondet med lengst historikk skal inngå som det fusjonerte fondets avkastningshistorikk.

Dersom avkastningshistorikken i et slikt tilfelle er like lang for de fusjonerte fondene, skal normalt historikken for det største fondet inngå som det fusjonerte fondets historikk. Også andre relevante forhold kan imidlertid bli tillagt vekt ved vurderingen av hvilket fonds avkastningshistorikk som ev. skal videreføres etter sammenslåingen. Tilsvarende regelverk gjøres også gjeldende ved ev. fisjon av fond.

4.5 Derivatbruk i rentefond

Ved bruk av derivater i rentefond som ledd i å effektivisere forvaltningen skal denne være i henhold til modellen som foreningen har fastsatt for ikke-risikoøkende derivatstrategier i rentefond.

4.6 Behandling i foreningen

Ved nyetableringer av fond, samt i forbindelse med hendelser som kan ha betydning for klassifiseringen av eksisterende fond, herunder fusjoner, avvikling eller endringer i fondets investeringsmandat, skal forvaltningsselskapene umiddelbart rapportere om dette til foreningen. Tvilstilfeller skal behandles av foreningens renteutvalg som ev. innstiller overfor styret som fatter endelig beslutning i slike saker.

5 Ikrafttredelse

Denne bransjestandarden trådte i kraft 7. mai 1999. Endringer som ble vedtatt på generalforsamlingen 22. april 2009 og siste gang revidert på generalforsamlingen 15. april 2010 trer i kraft fra det tidspunktet styret bestemmer.